

Italský film 60. - 70. let

(Přednáška)

Přednášející: doc. PhDr. Stanislava Přádna

Rozsah: dvě hodiny týdně + projekce filmu

Přehled kursu:

- Úvod. Společenský a kulturní kontext italské kinematografie. Ekonomika a produkce filmového průmyslu. Umělecký rozkvět italské kinematografie a mezinárodní prestiž v 60. letech. Příliv amerických investic do koprodukčních projektů a zahraničních filmů do italské distribuce. Pozice náboženství a církve v italské společnosti; cenzura ve filmu. Historismus – interpretace války a fašismu v Itálii. Síla sociální reflexe filmového média, jeho prvenství v italské kultuře a masový divácký ohlas.
- „Zlatá éra“ italské kinematografie. Souhrnný přehled tvorby v daném období. Charakteristika a mentalita národní povahy a jejich bezprostřední rezonance ve filmech. Revitalizované tradice neorealismu. Proměny vývojových tendencí 60. let a inovativní modernistické proudy. Tvůrci v generačním průřezu a jednotlivých profesích (scenáristé, režiséři, kameramani, herci, hudební skladatelé) a jejich díla. Aliance literatury a filmu (vlivy autorů literárních předloh: Alberto Moravia, Vasco Pratolini, Vitaliano Brancati, Curzio Malaparte, Carlo Levi, Giuseppe Tomasi di Lampedusa ad.).
- Federico Fellini. Osobnost tvůrce a jeho národní i nadnárodní význam v kinematografii. Průřez dílem a jeho tematickým spektrem (dětství, rodina a mateřství, žena a partnerské vztahy, umění, formy lidové zábavy, sny). Interpretace Felliniho stěžejních autorských filmů (*Sladký život; 8 1/2; Amarcord; Roma*). Svěbytné imaginace a sexistické vize (*Giulietta a duchové; Město žen; Casanova Federica Felliniho; Satyricon* ad.).
- Luchino Visconti. Klasicismus v moderně. Oživení neorealismu (*Rocco a jeho bratři*). Krize aristokratismu a rozpad rodiny (*Gepard; Hvězdy Velkého vozu*). Literární adaptace (*Smrt v Benátkách; Cizinec; Nevinný*). Historie zobrazená v rámci spektakulárního představení v dekadentním stylu (*Soumrak bohů*). Estetizace filmového obrazu a patos opery (*Ludwig; Rodinný portrét*). Problematika vyhraněného umělce – solitéra a jeho postavení ve společnosti.
- Michelangelo Antonioni. Režie jako umělecká forma subjektivní (intimní) výpovědi. Inovace filmového vyjadřování. Modelovost herecké interpretace. Motiv odcizení v partnerství („tetralogii citů“: *Dobrodružství; Noc; Zatmění; Červená pustina*). Antonioniho

analytický vhled do jiných kulturních kontextů (*Zvětšenina; Povolání: reportér; Zabriskie Point*).

□ Pier Paolo Pasolini. Kontroverzní, levicově orientovaný umělec – intelektuál. Jeho sociální reflexe ve filmu (*Accatone; Mamma Roma*). Relace moderní společnosti a církve. Inspirace biblickou mytologií a antickou klasikou (*Evangelium sv. Matouše; Oidipús král; Médea*). Senzuální filmové fresky podle klasických literárních předloh (*Decameron; Canterburské povídky; Kytice z Tisíce a jedné noci*). Politická podobenství (*Vrabci a dravci; Vepřinec; Salo aneb 100 dní Sodomy*).

□ Generace režisérských osobností mimo „silnou čtyřku“ režisérů, její bezprostřední dědicové (Bernardo Bertolucci, Ettore Scola, Marco Ferreri, režisérky Liliana Cavani a Lina Wertmüller). Nezávislé autorské typy (Valerio Zurlini a jeho existenciální filmy; ozvuky neorealismu v díle bratří Tavianiových či Ermanna Olmiho). Žánr melodramatu a vlivy opery ve filmu (Mauro Bolognini, Dino Risi, Franco Zeffirelli). Žánr spaghetti westernu (Sergio Leone).

□ Národní žánr *commedia all'italiana*. Vittorio de Sica, Mario Monicelli, Pietro Germi, Luigi Comencini. Centrální téma rodiny v komediální optice. Protagonisté v různorodém sociálním rozvrstvení: od patriarchy až k outsiderovi z periferie. Tendence zesměšňování či parodie katolických dogmat – rodiny a mariánského kultu. Silná herecká generace komiků a jejich komediální výrazová specifika (Marcello Mastroianni, Alberto Sordi, Vittorio Gassman, Ugo Tognazzi ad.).

□ Žánr politického filmu (a subžánr „poliziottesco“). Italská levice v opozici k establishmentu. Programové aktuální politikum ve filmech s námětem terorismu a mafie ve velkoměstském nebo venkovském (sicilském) regionu. Carlo Lizzani, Elio Petri, Francesco Rosi, Gilo Pontecorvo, Marco Bellocchio; herec Gian Maria Volonté demonstrující svůj politický postoj v interpretaci (*Případ Mattei; Podivné vyšetřování; Ctihodné mrtvolky; Todo modo*).

□ Italské filmové herectví a hvězdný systém. Silná generace hereckých osobností. Ikonický vliv „superhvězd“ v reprezentaci italské společnosti. Typologie postav v žánrových variacích. Vlivy hollywoodských stereotypů a jejich transformace. Ženské ikony, jejich kultický odraz v tematické a typizační filmové postavě (Gina Lollobrigida, Silvana Mangano, Anna Magnani, Sophia Loren, Claudia Cardinale ad.) Mužské hvězdy, typy „gallismo“ a „latin lovers“, v generační linii Vittorio de Sica – Marcello Mastroianni – Giancarlo Giannini.

Doporučená literatura

(výběr)

Peter Bondanella, *Italian Cinema: From Neorealism to the Present*. N. Y. and London, Continuum 2003.

Mira Liehm, *Passion and Defiance: Film in Italy: Film in Italy From 1942 to the Present*. University of California Press 1984.

Federico Fellini, *Dělat Film*. Panorama, Praha 1986.

Tullio Kezich, *Federico Fellini, život a filmy*. Nakladatelství Lidové noviny 2011.

Zdenek Zaoral, *Federico Fellini*. ČFÚ, Praha 1989.

Pierre Leprohon, *Michelangelo Antonioni*. Bratislava 1965.

Kuželník u Tiberu. Odeon, Praha 1989.

Pasolini on Pasolini. Interviews with Oswald Stack. Thames and Hudson 1969.
Pier Paolo Pasolini, *Petrolio: A Novel*. 1997.
Drahomíra Novotná, Luchino Visconti. Orbis, Praha 1969.
Laurence Schifano, Luchino Visconti: *Les feux de la passion*. Paris 1987.
Stanislava Přádná, *Čtyřikrát dva*. AMU, Praha 2007.

Forma atestace: zkouška

Požadavky atestace: znalost odpřednášené látky, doporučených filmů a literatury.
Podmínkou ke zkoušce je odevzdání textu s analýzou zvoleného filmu.